

Gemeentebreed

Weglopen voor verantwoordelijkheden

F.J. Bijzet

In NADER BEKEKEN van december 2003 maakte ds. P. Niemeijer een aantal behartigenswaardige opmerkingen over het neerleggen van bepaalde taken die je in de kerk op je genomen had.

In dit artikel wil ik zijn opmerkingen op één punt nog wat uitdiepen.

Kralingen

In het begin van de jaren vijftig van de vorige eeuw hebben de Gereformeerde Kerken een 'kwestie Kralingen' gekend. De classis Rotterdam heeft daar jarenlang, vaak een aantal weken achtereen, een dag of een avond over vergaderd. De particuliere synode van Zuid-Holland was genoodzaakt in de jaren 1951-1955 elk jaar weer zich over deze kwestie te buigen. En maar liefst drie generale synoden moesten zich er ook nog eens mee bezighouden.

Het begon er allemaal mee dat een ouderling in de (inmiddels opgeheven) kerk te Rotterdam-Kralingen eerst zijn functie binnen de Commissie van Beheer en vervolgens ook zijn ouderlingschap neerlegde. Omdat hij niet langer verantwoordelijkheid wilde dragen voor bepaalde zaken. Hij had ontheffing gevraagd, maar van zijn kerkenraad niet gekregen, omdat die vond dat deze broeder naar art. 81 van de Kerkorde een oplossing voor zijn moeiten behoorde te zoeken in het gesprek met zijn broeders binnen de kerkenraad. Dit weigerde hij en toen hij geen ontheffing kreeg, legde hij zijn ambt neer. En toen hij zich daarin, ondanks aandrang van zijn kerkenraad, bleef verharderen, zag de kerkenraad geen andere weg dan er maar in te berusten. Dit was eind 1949.

GS Enschede 1955

In een rapport van de commissie van de GS Enschede 1955 die deze zaak te behandelen kreeg, is breedvoerig ingegaan op dit begin van het conflict dat in de jaren daarna tot een uitslaande brand uitgroeide. De kerkenraad had terecht geweigerd aan de bezwaarde ouderling ontheffing te verlenen, aldus deze synodecommissie: 'Wie (aan)klachten heeft tegen medebroeders, is geroepen ze in de ambtelijke weg aan de orde te stellen en indien hij geen gehoor vindt, ze eventueel langs de kerkelijke weg náder aan de orde te stellen.' Desnoods dus maar naar de classis.

'Een kerkenraad die aan een broeder op grond van diens aanklachten tegen kerkenraad(sleden) ontheffing verleent, laat niet slechts een broeder uit zijn kring heengaan, maar stempelt zichzelf ook tot een ambtelijk college, dat weigert zich te bekeren.'

Oplossen i.p.v. oprassen

Het is op dit punt dat ik de door ds. Niemeijer gemaakte opmerkingen nog onderstrepen wil. Wat gebeurt er, wanneer aan een kerkenraadslid dat grote moeite heeft met (een) bepaald(e) kerkenraadsbesluit(en), maar ontheffing verleend wordt? De kerkenraad wekt daardoor de indruk

dat de moeiten terecht zijn, maar dat de raad zich er door het verlenen van ontheffing handig van afmaakt. In plaats van dat geprobeerd wordt samen de moeiten op te lossen, kan de lastige broeder - oneerbiedig gezegd - oprassen. En de raad kan zijn verkeerde gang blijven gaan: de bezwaarde broeder is buitenspel gezet.

Met zo'n oplossing is niemand gediend: de kerkenraad niet, de gemeente niet, de bezwaarde broeder ook niet. Want de moeite blijft levensgroot bestaan. En het gevaar bestaat dat het ex-kerkenraadslid al gauw buiten de kerkenraad zijn moeiten gaat ventileren in de gemeente. Met als gevolg dat de moeiten alleen maar groter worden.

Je verantwoordelijk weten

Wanneer je door de Here geroepen bent tot kerkenraadslid, is Hij het die een verantwoordelijkheid op je schouders gelegd heeft. Een verantwoordelijkheid tegenover Hem in het zoeken van het goede voor zijn gemeente. Juist wanneer er verschil van inzicht ontstaat binnen de kerkenraad, juist als de raad besluiten neemt waarvan jij overtuigd bent dat ze niet goed zijn, dan moet die verantwoordelijkheid zwaar op je drukken! Juist dan mag je niet opstappen en je ambt neerleggen, maar moet je je ambt ernstig nemen. Nu ben jij er verantwoordelijk voor dat wat naar jouw overtuiging verkeerd ging, weer rechtgebogen wordt. Desnoods met inschakeling van de classis. Opstappen betekent: weglopen voor de verantwoordelijkheden tegenover de Here en zijn gemeente. Extra de schouders eronder - dat is wat de Here in zulke situaties van je vraagt. En het zou ook nog wel eens kunnen zijn dat je, als je blijft openstaan voor het gesprek met de anderen, na verloop van tijd moet erkennen dat je bezwaren niet terecht gebleken zijn.

Nee, dat is niet gemakkelijk. Maar denk dan eens aan Elia, of aan Jeremia. Ook die zagen het op een gegeven moment niet meer zitten en vroegen ontheffing. Maar kregen die niet.

Eerlijk blijven

Ik heb het meermalen meegemaakt dat een kerkenraad om bovenstaande redenen weigerde aan een broeder ontheffing uit zijn ambt te verlenen en dat de broeder dan plotsklaps gezondheidsredenen ging aanvoeren om alsnog ontheffing te krijgen: 'Ik kan deze spanning niet langer aan.'

Voor een kerkenraad is dat een moeilijk punt. Hij zal de broeder op zijn woord moeten geloven, al heeft hij misschien twijfels. En alsnog ontheffing moeten verlenen.

Laat ik daar nog twee dingen van mogen zeggen. In de eerste plaats meen ik dat een kerkenraad in zo'n geval van de broeder mag vragen, dat hij dan ook binnen de gemeente z'n mond houdt over zijn moeiten. Wie geen kans meer ziet over z'n bezwaren te spreken binnen de raad, mag dat ook daarbuiten niet doen.

In de tweede plaats moet elke broeder die in conflictsituaties ontheffing vraagt om gezondheidsredenen, zichzelf ernstig onderzoeken of hij wel helemaal eerlijk is, wanneer hij dit als reden aanvoert. Laat hij het zich bewust zijn: z'n medebroeders kunnen niet in zijn hart kijken, zijn hemelse Heer wel.